

Іськів Іван Зіновійович
здобувач наукового ступеня доктор філософії
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

АНТИКОРУПЦІЙНИЙ КОМПЛАЄНС У ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБАХ ЯК ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНАХ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Україна в Індексі сприйняття корупції за 2024 рік отримала 35 балів зі 100 можливих, займаючи 105 місце з-поміж 180 країн [2]. Антикорупційний комплаєнс потребує механізмів його вдосконалення та практики застосування.

У сучасній вітчизняній науковій літературі про застосування антикорупційного комплаєнсу в діяльності державних служб як центральних органах виконавчої влади – практично не йдеться.

Загалом, комплаєнс трактують як систему заходів, що застосовується на підприємстві, в установі чи організації з метою запобігання та попередження вчинення їх працівниками чи керівництвом корупційних та пов'язаних з ними правопорушень, а також з метою забезпечення відповідності діяльності підприємства, установи, організації вимогам антикорупційного законодавства та вимогам запобігання конфлікту інтересів [4, с. 4].

Пропонується авторське визначення антикорупційного комплаєнсу в державних службах як ЦОВВ: система ефективних антикорупційних заходів, функціонування якої спрямовано на превентивне виявлення потенційних корупційних правопорушень, забезпечення відповідності діяльності цих установ вимогам антикорупційного законодавства та запобігання конфлікту інтересів.

Нестабільність законодавства, велика кількість законодавчих прогалин та «сірих зон», відсутність стабільної правозастосовної практики, нетривала історія застосування антикорупційного законодавства [3, с. 7] – правові проблеми, що негативно впливають на розвиток суспільних відносин.

Відповідно до положень розділу III Закону України «Про запобігання корупції» (2014 р.) [7] в Україні сформовано багаторівневу систему планування запобігання та виявлення корупції.

З метою вдосконалення процесу управління корупційними ризиками наказом НАЗК [6] затверджено: Методологію управління корупційними ризиками; Порядок подання антикорупційних програм, змін до них на погодження до Національного агентства з питань запобігання корупції та здійснення їх погодження; Типову антикорупційну програму юридичної особи.

Так, за результатами моніторингу офіційних веб-сайтів 25-ти державних служб: усі оприлюднили антикорупційні програми, розроблені на основі типової. Окремі з них (Державна регуляторна служба України) розробили та оприлюднили заходи реалізації Антикорупційної стратегії [1], підготували та впроваджують кодекси / правила професійної етики та поведінки (Державна служба експертного контролю України, Митна служба України, Податкова служба України, Державна міграційна служба України).

В організаційному вимірі у кожній структурі державної служби представлено департамент / управління, відділ / сектор або ж фахівець з питань запобігання та виявлення корупції, внутрішнього контролю та аудиту. Проте, динамічна практика скасування наказів НАЗК та затверджених ними відповідних НПА, аж ніяк позитивно не впливає на стабільність діяльності державних органів у досліджуваній сфері.

Важливим з питань регламентації впровадження антикорупційного комплаєнсу є прийняття Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [8]. Необхідно згадати і міжнародні стандарти, зокрема ISO 19600:2014 «Compliance management systems» (2014 р.), ISO 37001:2016 «Anti-bribery management systems» (2016 р.). Пропоновані стандарти можуть бути використані державними службами, що сприятиме зниженню корупційних ризиків, підвищенню рівня довіри органів виконавчої влади.

Антикорупційний комплаєнс, як й інші його види, має обов'язкові елементи. О.В. Новіков та А.Є. Симкіна [5, с. 66] вбачають наявність: Антикорупційної програми юридичної особи; особи, відповідальної за її реалізацію; системи оцінки корупційних ризиків, а також антикорупційних політик, стандартів та процедур. Досліджуючи проблематику антикорупційного комплаєнсу, науковці визначають ймовірний склад (пакет) політик. Державні служби з урахуванням їх специфіки та ризиків діяльності зобов'язані на основі комплаєнс-політик розробити внутрішні документи, які просто, доступно та зрозуміло регламентуватимуть конкретні процеси.

Отже, в Україні антикорупційний комплаєнс державних служб як ЦОВВ відбувається шляхом посилення організаційно-правового механізму. Запропоноване авторське визначення поняття «антикорупційний комплаєнс» рекомендується закріпити нормативним актом, що регулює діяльність ЦОВВ, зокрема державних служб. Розроблення та впровадження антикорупційного комплаєнсу в практичну діяльність державних служб як інноваційного антикорупційного методу є актуальним.

Список використаних джерел

1. Антикорупційна стратегія на 2021-2025 роки Закон України від 20.06.2022 р. № 2322-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
2. Антикорупція на паузі. Україна в Індексі сприйняття корупції – 2024. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org>.

3. Комплаєнс: основні принципи виявлення ризиків та їх мінімізації. ARZINGER 20 years. UNIC. 2022. 24 с.

4. Методичні рекомендації щодо розробки та впровадження системи заходів щодо запобігання та протидії корупції. URL: <http://cgpa.com.ua/wp-content/uploads/images/files/methodologicalrecommendations-for-anticorruption-policy.doc>.

5. Новіков О.В., Симкіна А.Є. Комплаєнс підхід до запобігання корупції у приватній сфері. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2017. № 34. С. 63-75.

6. Про вдосконалення процесу управління корупційними ризиками : наказ НАЗК від 28.12.2021 р. № 830/21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

7. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

8. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019 р. № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

Капустенко Юліанна Вадимівна

здобувачка ступеня вищої освіти магістр
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Посвалюк Ольга Андріївна

асистент кафедри фундаментальних і приватно-правових дисциплін
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

КОМПЛАЄНС-МЕНЕДЖМЕНТ У КОМПАНІЇ

Комплаєнс- менеджмент є невід’ємною частиною управління компанії, що забезпечує стабільність, захищає від ризиків і сприяє досягненню цілей у компанії.

Комплаєнс – це певні заходи у компанії , які не дозволяють її співробітникам порушити закон чи корпоративну етику . Комплаєнс- це система заходів управління та контролю у компанії, спрямована на попередження та подолання ризиків недотримання вимог законодавства, правил, стандартів і тд.

Перш за все, комплаєнс- менеджмент допомагає компаніям уникати правових ризиків, що є не менш важливим у нашому сьогоденні. В Україні законодавство часто змінюється, а контроль компаній з боку державних органів посилюється. Важливо моніторити ці зміни у законодавстві для дотримання певних норм. Якщо взяти до прикладу компанії, що працюють у фінансовому секторі, вони зобов’язані дотримуватись вимог щодо боротьби